Cursus Jesaja

(4) Jesaja 9:7–12:6

Driebergen, 13 december 2016

Willem J. Ouweneel

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 9:7–12:6

Jesaja 9:7–12:6

Gods kastijding over Efraïm, het wee over Assur, de ‘rest’ wordt behouden, opmars van Assur, het Messiaanse vrederijk, Israëls glorie, danklied van de verlosten

Onderverdeeld:

I. Js 9:7 – 10:27 (1e les)

II. Js 10:28 – 12:6 (2e les)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Overzicht

9:7–12:6 de verlossing van Assur [en uiteindelijk van álle vijanden], met daaraan gekoppeld de invoering van de Messias & zijn vrederijk; indeling:

(a) 9:7–10:4 Gods oordeel over *Efraïm* d.m.v. *Assur*

(b) 10:5-19 Gods oordeel over *Assur*, nl. over Sanherib [uiteindelijk d.m.v. *Babel* etc., hier niet genoemd]

(c) 10:20–11:16 uitredding & herstel van Israël

(d) 12:1-6 danklied aan de Verlosser

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 9:7-11

9:7–10:4 een Godsspraak over Efraïm: een lied in 4 coupletten met steeds hetzelfde refrein (in vs11b, 16b, 20b & 10:4b ‘bij dit alles keert zijn toorn zich niet af…’, d.w.z. er komt nog meer! vgl. al eerder in 5:25b!)

Vs7-11 **1e couplet:** Efraïms gepoch: ‘elke goedkope gevallen steen vervangen we door gehouwen steen, voor elke wilde vijgenboom planten we een ceder!’

God hitst Assur & andere vijanden tegen Efraïm op

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 9:12-16

9:12-15 **2e couplet:** geen bekering van Efraïm > God snijdt ‘kop & staart’ (de valse profeet & volgeling), ‘palmtak & riet’ (de hoogsten & de laagsten) af – in werkelijkheid is de valse profeet de staart (= volgeling; Kimchi: de profeet zegt wat de leiders [= misleiders] willen horen)

Vs16 geen vreugde voor de jongeren, zelfs geen hulp voor wezen & weduwen (lijden mee met de valse leiders)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 9:17–20

9:17-20 **3e couplet:** door de goddeloosheid komt er verwoesting & wanorde, honger, elkaar 'verslinden'

Anarchie & onderlinge strijd (Manasse < > Efraïm: de twee zoons van Jozef tegen elkaar, samen tegen Juda: Rachel tegen Lea; vgl. 11:12v! verzoening)

1Jh: één van de kenmerken van het ware kindschap Gods is de broederliefde < > broederhaat (Gn 4:8) is het werk van de duivel, soms een oordeel van God (Mt 10:21)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:1-4

10:1-4 **4e couplet:** zware lasten opleggen: onderdrukking van de zwakken onder het volk door de leiders (altijd weer zijn ‘wezen & weduwen’ het mikpunt!)

Vs3 vgl. 5:26 volk uit ‘de verte’: Assur > waar blijft jullie *kavod* (‘heerlijkheid’; hier: ‘rijkdom’)? Hij zal die weg-nemen & jullie gevangen nemen

… en nog steeds houdt Gods toorn aan, alsof het nog niet genoeg is! (‘begin van de weeën’; vgl. Op 6:16v)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:5-11

Vs5 Assur ‘scheermes’ (7:20), ‘roede’, ‘stok’ (10:5), ‘bijl’, ‘zaag’, ‘staf’ (vs15) in Gods hand (zelfs de duivel!)

Hier niet tegen Efraïm, maar tegen *Juda* (vs6 goddeloos volk) > inval van Sanherib

Vs7-11 maar Assur = een werktuig dat zich verheft tegen Hem die het hanteert: zijn bedoelingen anders dan die van God (vgl. Jehu; Hk 1): zelfverheffing: ‘overwinning van Juda zal makkelijk zijn’ (vs 9 net als andere steden)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:12-15

Vs12 reactie van de profeet: als God klaar is met het tuchtigen van Juda (‘zijn werk op Sion’), is de tuchtroede Assur zélf aan de beurt

Vs13v vervolg van de arrogante overleggingen van Assur: ‘*mijn* kracht, *mijn* wijsheid: niemand kan voor mij standhouden, durft een vin tegen mij te verroeren’

Vs15 in werkelijkheid: Assur *slechts* werktuig, door God bestuurd; hij kan niet zelf bewegen (Sp 21:1; Zc 6:1)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:16-19

Vs16-23 val van Assur & bekering van de *sjaär*

Vs16-19 Assur verwoest: teert uit, verbrandt (‘woud’)

Vs17 ‘Licht van Israël’ = God? (Ibn Ezra; vgl. Ps 27:1) of = Torah? (Rasji; vgl. Ps 119:105)

De ‘Heilige Israëls’ (vgl. vs20; 1:4; 5:19,24; 12:6) zal Assur verteren (zelfde bewoordingen als in 9:17, maar daar was het Efraïm! Gods heiligheid ontziet niemand)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:16-19

Vs18 *kavod:* de leiders zijn de ‘heerlijkheid’ van een volk

Steeds onderscheiden:

- de (tijdelijke) klap die Sanherib is toegebracht (Js 37)
- uiteindelijke ondergang van het hele rijk (door Babel)
- uiteindelijke ondergang van álle rijken (door Messias)

Vs19 als een woud waarvan bijna geen boom overblijft: zelfs een kind zal de overblijvende ‘bomen’ (Assurs ‘woud’) kunnen tellen – zo weinig (vgl. 10:33v)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:20-22a

Vs20 *sjaär* = (a) overlevenden, (b) getrouwen

Niet langer vertrouwen op het valse Assur (Achaz!), dat hen nota bene was komen slaan i.pl.v. beschermen

Sjoev = (a) (lett.) terugkeren, (b) zich bekeren (2Kr 30:6!)

Vs21 *Sjaär-Jasjoev:* vgl. 7:3 (Jesaja's zoontje): zich bekeren tot *El Gibbôr*, 'Sterke God' (9:5) > de Messias

Vs22a belofte van Gn 22:17; 32:13; aangehaald in Rm 9:27 (vgl. 11:5, ook thans een 'overblijfsel')

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:22b,23

Vs22b,23a ‘vastbesloten verdelging’: vgl. 28:22; Dn 9:26v; 11:36: over de goddeloze massa van het volk

‘Overstromend van gerechtigheid’: zulk oordeel over goddelozen is nl. volkomen gerechtvaardigd (26:9! vgl. Rm 2:2; 3:4-6)

Vs23b *èrets:* ‘land’? hier beter: ‘aarde’: Juda *is* het midden van de aarde (‘navel’, Ez 38:12; vgl. 5:5); juist dáár Gods oordeel, zichtbaar voor iedereen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:24v

Vs24-27 troostwoorden voor de *sjaär:* zij zullen de plaag ‘Assur’ overleven én gered worden

Vs24 ‘Daarom’: omdat er uitkomst is voor de *sjaär* (Abarbanel); Assur heeft de ‘stok/staf’ (dus *is* niet alleen stok/staf, vs15) tegen Juda opgeheven, net zoals ooit Egypte het volk verdrukte (Rasji)

Vs25 gramschap tegen *Israël* ten einde, toorn richt zich nu op *Assur* (en uiteindelijk op ál Israëls vijanden)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:26v

Vs26 Gods gesel tegen Assur:

- als eens over Midian: leiders gedood bij de rots Oreb (Ri 7:25; Ps 83:12!)
- als eens over Egypte: Farao & zijn leger verdronken bij de Schelfzee (Ex 14)

Vs27b LXX, NBG: ‘op uw schouder’; [H]SV: ‘om de Ge-zalfde/zalving’, lett.: ‘vanwege het vet’ (Kimchi: als het trekdier vetter wordt, barst het juk om zijn nek) Einde 1e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:28-34

Vs28-32 levendige beschrijving van de opmars van het Assyrische leger o.l.v. Sanherib via diverse steden t.N.v. Jeruzalem:

Ajath (= Ai?) > Migron > Michmas (vgl. 1Sm 13:2) > Geba > Gibea-Saul > Gallim > Laïs > Anatoth (woon-plaats van Jeremia) > Madmena > Gebim > Nob (priesterstad, 1Sm 22:19): vlakbij Jeruzalem

Vgl. dito beschrijving in Mi 1:10-16: oordeel over Juda

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 10:28-34

Vs33v vernietiging van het leger, vergeleken met een bos van woudreuzen (zoals Libanons cederwoud)

Hebr. *addîr:* 'Machtige/Heerlijke': God zelf c.q. de Engel des Heren (37:36, de pre-incarnate Messias! In de toekomst is het daadwerkelijk de Messias > 11:1!)

Hoofdstukindeling vaak ongelukkig; 11:1 sluit direct aan bij 10:33v.: tegenover het machtige woud van Assur (dat geveld wordt) staat die ene stronk van Isaï!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:1v

Vs1 Assurs machtige ‘woud’ omgehouwen < > een ‘twijg-je’ komt voort uit de ‘stronk’ van Isaï (vader van het huis van David; vgl. vs10) > de Messias (na Assur, & zelfs na Babel)

Onderscheid ‘loot’ (Jozef/Maria) & ‘vrucht’ (= Jesjoea)?

Op Hem *rust* de ‘Geest des Heren’ = Heilige Geest (**42:1; 48:16; 61:1;** Jesaja boek van de Heilige Geest: 4:4; 30:1; 32:15; 34:16; 40:13; 44:3; 59:21; 63:10v,14)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:2,3a

Zes extra namen in drie paren (kenmerken van wezen & regering van de Heilige Geest):

(a) *Roeach chochmah oebinah* (‘Geest van wijsheid & inzicht’; vgl. Ex 35:31, ook Ef 1:17v)

(b) *Roeach ‘êtsah oegeboerah* (‘Geest van raad & sterkte’; vgl. 9:5!)

(c) *Roeach da‘at wejir’at JHWH* (‘Geest van kennis & van de vreze des Heren’; vgl. vs3a ‘ruiken’! ook 1:3; 33:6)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:3b,4

Een volstrekt rechtvaardige Rechter-Koning! (< > Assur)

Drie zintuigen: ‘reuk’ (vreze des Heren), het *diepere* ‘gezicht’ & ‘gehoor’ (het hart!)

Vs4 zorg voor armen & zachtmoedigen (Targoem: verdrukten) in het land/op de aarde (*èrets*; vgl. Mt 5:5)

‘De goddeloze’ (enk.! ook in 28:15; 30:33; 57:9?) < > door zijn ‘adem’ verteerd: vgl. 2Ts 2:8! ‘Antichrist’, 1Jh 2:18,22; 4:3; 2Jh :7? hangt van definitie af)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:5

Geestelijke wapenrusting:

Vs5 *gordel* van de gerechtigheid & *waarheid*/trouw

Vgl. Js 49:1v *mond* van de profeet scherp *zwaard*

Js 52:7 de *voeten* van de goede boodschapper van *vrede*

Js 59:17 *harnas* van de gerechtigheid, *helm* van het heil

(alleen *schild* ontbreekt; maar zie Ps 18:31; 84:10; 91:4)

Wat in Js voor God/Messias geldt, wordt in Ef 6:14-17 op de gelovigen toegepast!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:6-9

Vs6-8 vrede & harmonie, ook in de dierenwereld (65:25; vgl. Hs 2:17a; Rm 8:19-21): geen roofdieren & gif-slangen meer, geen angst meer tussen mens & dier (Kimchi: alleen in het Heilige Land)

Kernvragen: * letterlijk of figuurlijk (vgl. Gn 1v; Js 40:4)?

* in het Messiaanse rijk of op de nieuwe hemel/aarde?

Vs9 geen kwaad meer op 'mijn heilige berg' (Kimchi: Sion óf het hele land; vgl. 2:2v)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:10v

‘*Op die dag*…’ (zie ook 12:1 & 4, totaal 4x!)

(a) vs10 de wortel*scheut* van Isaï (= ‘David’, vs1; de Messias is zelf de wortelscheut van David, Op 5:5; 22:16) zal alle volken tot zich trekken (2:2-4; 60:3)

(b) vs11-16 de terugkeer van Israëls ballingen (*sjaär*!): ‘voor de 2e keer’ = zoals eens uit Egypte (vgl. vs16); uiteindelijk zelfs 3e keer: uit *alle landen* (Sinear: Babylonië, ‘kust-[niet ei-]landen’: Middellandse Zee)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:12-14

Vs12 opgerichte ‘banier’ = (a) algemeen teken (5:26),

(b) ten diepste de Messias zelf (11:10)

Alle 12 stammen verenigd (vgl. Ez 37:15-28!)

Vs 13 geen naijver & strijd meer tussen Juda & Efraïm (Lea < > Rachel / Salomo < > Jerobeam; vgl. 9:20!)

Vs14 de Messias gebruikt hen om het oordeel te voltrekken aan de Filistijnen (= Palestijnen) (west) & Edom, Moab, Ammon (= Jordanië) (oost)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:15v

Vs15 God maakt droge wegen door wateren heen:

(a) de zeearm van Egypte, net als bij de 1e uittocht (uit Egypte, Ex 13-15)

(b) de Eufraat, net als bij de 2e uittocht (uit Babel; vgl. 43:14-19!)

Vs16 opnieuw de dubbele uittocht (voor de *sjaär*): een gebaande weg vanuit het noordoosten (Assur) & het zuidwesten (Egypte): vgl. 19:23-25; 27:13!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 11:15v

Israëls geschiedenis kent een drievoudige exodus:

1e uittocht uit Egypte: Jesaja *herinnert* steeds aan deze uittocht (10:26; 11:16 enz.)

2e uittocht uit Assur/Babel: Jesaja *wijst vooruit* naar deze uittocht (11:11,16; 27:13)

3e uit beide (én de 'hele aarde', 11:12b): de 'dubbele bodem' in de profetie (11:12b): vanaf de 19e eeuw t/m begin Messiaanse rijk!

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 12:1v

‘*Op die dag*…’ (zie 11:10 & 11) [slot van Js 1-12, of van 9:7–12:6]; nu 2 lofzangen (vgl. Ex 15 lied van Mozes; Op 5:9; 14:3; **15:3** lied van Mozes & het Lam):

(c) ‘jij moet zeggen: “ik…”’, elk individueel (vgl. vs4)

Ibn Ezra: ‘U bent wel toornig geweest, maar…’ (niet danken voor de toorn als zodanig; de dank geldt de *ver-troosting* ná de toorn)

Vs2b vgl. Ex 15:2; ‘Jah JHWH’ (als in Js 26:4)

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 12:2v

Vs2-3 vormt het begin van de *havdalah*, de ceremonie die de ‘scheiding/afscheid’ aangeeft tussen een Sjabbat & de daarop volgende werkdag

Vs3 bronnen zijn in het dorre land van levensbelang! Vgl. 8:6 (de wateren van Siloah > Jh 9 zegen)

Vgl. Jr 2:13 God zelf is de bron (vgl. Ps 36:10; 87:7)

Jh 4:14 & 7:37-39 (laatste dag van *Soekkot*!) water van de Heilige Geest: bron van alle zegen

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 12:4

'Op die dag…' (zie 11:10v; 12:1):

(d) Vgl. 1 'u' enkelvoud; hier 'u' meervoud: nu het hele volk samen, sprekend tot elkáár (Ibn Ezra, Kimchi): vier imperatieven:

- 'dankt': oproep tot danken/loven (vgl. 'halleloe-Ja!')
- 'roept zijn naam aan (of: uit)' (naam = wezen van God)
- 'proclameert zijn daden onder alle volken'
- 'brengt in gedachtenis de verhevenheid van zijn naam'

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016

Jesaja 12:5v

Vs5 vgl. Hd 1:8 wat God gewrocht heeft, moet aan alle volken bekend gemaakt worden (zo hier, zo straks)

Allereerst aan Israëls eigen nageslacht: Ps 22:31; 48:14; 78:4,6; 102:19; 109:13 (maar zo ook nu!)

Vs6 ‘inwoonster van Sion’ = Sion zelf, vrouwe Jeruzalem

God woont in Sion! (vgl. Hs 11:9; Sf 3:15,17; vandaag: Mt 18:20) (daartoe de tempel herbouwd; Zc 6:12; Ez 40-44, vooral 43:1-12 terugkeer Sjechinah)

Einde 2e les

© Prof. Dr. Willem J. Ouweneel -
Stg Shalom Network.nl 2016